Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2024-0000215834

Datum
16 april 2024

Opgesteld door
[redacted]

Samengewerkt met

Bijlage(n)
4

Aan Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Van DGKR

nota

Nota bij brieven Voorjaarsnota 2024 en onderzoek eilandelijke taken en middelen Caribisch Nederland

Aanleiding

Bij de Voorjaarsnota 2024 zal 18,12 miljoen euro structureel worden vrijgemaakt ten behoeve van de vrije uitkering van Bonaire, Sint Eustatius en Saba met ingang van 2024. Van de 18,12 miljoen euro is 8,6 miljoen euro op basis het rapport 'eilandelijke taken en middelen' van IdeeVersa, 4,52 miljoen euro op basis van de nieuwe BBP-systematiek en 5 miljoen euro op basis van de meerkosten van de verhoging van het wettelijk minimumloon (WML) en om een beweging te kunnen maken in de harmonisatie van de arbeidsvoorwaarden ten opzichte van de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN).

Middels een brief aan de Tweede Kamer en een drietal brieven aan de openbare lichamen informeren wij hen over de positieve uitkomsten van de Voorjaarsnota 2024. Verder wordt toegelicht in de brieven hoe de overige adviezen van IdeeVersa, de Raad van Openbaar Bestuur (ROB) en de reacties van het CftBes en de drie openbare lichamen worden betrokken in de verdere verbetering van de bestuurlijke- en financiële verhoudingen met Caribisch Nederland.

Overigens is al middels een persbericht en mede door uw contact met de openbare lichamen gecommuniceerd over de uitkomsten van de Voorjaarnota 2024. Dit aangezien onverwachts de Ministerraad op 12 april had besloten de Voorjaarsnota 2024 vroegtijdig aan de Tweede Kamer aan te bieden. De planning van publicatie was aanvankelijk vrijdag 26 april.

De brieven zijn ambtelijk afgestemd met het ministerie van Financiën en alle betrokken departementen.

Geadviseerd besluit

- In te stemmen met het verzenden van de brief inzake de uitkomsten van de Voorjaarnota 2024 in relatie tot de vrije uitkering aan de Tweede Kamer;
- In te stemmen met het verzenden van een gelijksoortige brief aan de drie openbare lichamen, waarin wij hen informeren over de uitkomsten van de Voorjaarsnota 2024 in relatie tot de vrije uitkering.

Kern
In de brieven lichten wij de vieruitgangspunten toe die zijn besproken tijdens de bestuurlijke WolBes-FinBes conferentie en verder ter harte worden genomen bij de uitwerking van de adviezen van IdeeVersa, ROB en de reacties van het CftBes en de openbare lichamen, namelijk:

1. De openbare lichamen moeten in staat worden gesteld om hun taken adequaat, structureel en zo zelfstandig mogelijk te kunnen uitvoeren;
2. De openbare lichamen moeten kunnen beschikken over de noodzakelijke uitvoeringskracht om hun taken te kunnen uitvoeren;
3. De uitvoering van taken moet gepaard gaan met zo min mogelijk bureaucratische lasten en regeldruk voor en tussen de openbare lichamen en de Rijksoverheid; en
4. Het bijhorende financiële stelsel moet zo robuust mogelijk zijn.

De uitwerking per uitgangspunt wordt hieronder bij de toelichting nader uitgewerkt.

Toelichting

1) <u>De openbare lichamen moeten in staat worden gesteld om hun taken adequaat, structureel en zo zelfstandig mogelijk te kunnen uitvoeren:</u>

Ten aanzien van dit uitgangspunt worden de volgende acties in de brieven beschreven:

- De toevoeging en de verdeling van de 8,6 miljoen euro op basis van het rapport 'eilandelijke taken en middelen Caribisch Nederland' van IdeeVersa;
- De 5 miljoen euro ten behoeve van de meerkosten WML en om een beweging te kunnen maken in de harmonisatie van de arbeidsvoorwaarden ten opzichte van de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN).
- De introductie van de BBP-systematiek voor Caribisch Nederland die door het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen Europees Nederland op 9 april jl. al met ingang van 2024 inwerking treedt ook voor Caribisch Nederland. Het bedrag in 2024 bedraagt 4,52 miljoen euro;
- U geeft met deze stappen ook een eerste invulling aan de motie van de leden Van den Berg en Wuite (kamerstukken II 2022/23, 36360 IV, nr. 11) om meer inzet te plegen om de zelfredzaamheid en de beleidsvrijheid te vergroten van de openbare lichamen;
- Het vervolgonderzoek naar de investerings-, onderhoud- en vervangingslasten van de fysieke infrastructuur van de drie eilanden.

2) <u>De openbare lichamen moeten kunnen beschikken over de noodzakelijke uitvoeringskracht om hun taken te kunnen uitvoeren:</u>

Ten aanzien van dit uitgangspunt worden de volgende acties in de brieven beschreven:

- U geeft aan dat u de positieve gevolgen van de extra financiële middelen wilt betrekken bij de uitvoering en het formuleren van de uitvoeringsplannen van de reeds vastgestelde bestuursakkoorden voor Sint Eustatius en Saba en/of het nog af te sluiten bestuursakkoord voor Bonaire;

- Dat u verdere invulling wilt geven samen met de drie openbare lichamen aan de harmonisatie van de arbeidsvoorwaarden met de RCN zoals afgesproken tijdens de bestuurlijke WolBes-FinBes conferentie;
- Verder neemt u de aanbeveling van de ROB ter harte om het gesprek aan te gaan met de openbare lichamen hoe de samenwerking en kennisdeling kan bijdragen aan het versterken van de uitvoeringskracht vanuit partnerschap en samenwerking.

3) <u>De uitvoering van taken moet gepaard gaat met zo min mogelijk bureaucratische lasten en regeldruk voor en tussen de openbare lichamen en de Rijksoverheid:</u>

Ten aanzien van dit uitgangspunt worden de volgende acties in de brieven beschreven:
- Zoals aangegeven in uw brief aan de Tweede Kamer (36 410 IV, nr.52) gaat u in gesprek met de eilanden als ook de departementen over de financiering van de eilandelijke taken, de onderuitputting van bijzondere uitkeringen, en in hoeverre bijzondere uitkeringen structureel kunnen worden gemaakt of aan de vrije uitkering kunnen worden toegevoegd;
- Verder houdt u vast dat daar waar toevoeging aan de vrije uitkering niet mogelijk en/of wenselijk is, u zoveel mogelijk stuurt op het bundelen van bijzondere uitkeringen in zogeheten brede doeluitkeringen. Daar waar dit niet mogelijk is, vraagt u terughoudendheid t.a.v. de verantwoordingslasten.

4) <u>Het bijhorende financiële stelsel moet zo robuust mogelijk zijn:</u>

Ten aanzien van dit uitgangspunt worden de volgende acties in de brieven beschreven:
- Allereerst wordt gewerkt met het inrichten van een onderhoudssysteem voor het BES-fonds die vergelijkbaar is aan het gemeentefonds;
- In samenwerking met CBS wordt verder verkend of het landschap van data en indicatoren kan worden uitgebreid;
- Verder ontstaat met de introductie van de eerder beschreven BBP-systematiek financiële ruimte, om naast loon- en prijsstijgingen, ook demografische groei op te kunnen vangen, zoals ook in het gemeentefonds wordt toegepast;
- Daarmee geeft u een eerste invulling aan de motie van de leden Ceder en Van den Berg motie (Kamerstukken II 2020/21, 35830 IV, nr. 8) om demografische ontwikkelingen bij de hoogte van de vrije uitkering te betrekken.
- Tot slot zal u, analoog aan het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen (Bofv) in Europees Nederland, een Caribische variant organiseren.

Politieke context
De toevoeging van 18,12 miljoen euro aan de vrije uitkering is vanzelfsprekend onder voorbehoud van parlementaire goedkeuring ten aanzien van de Voorjaarsnota 2024.

Verder geeft u met deze brief een eerste invulling aan:
- De motie van de leden Van den Berg en Wuite (kamerstukken II 2022/23, 36360 IV, nr. 11) om meer inzet te plegen om de zelfredzaamheid en de beleidsvrijheid te vergroten van de openbare lichamen;
- De toezegging aan het lid White in de antwoorden op zijn kamervragen (kamerstukken II 2023/24, 1286);
- De motie van de leden Ceder en Van den Berg motie (Kamerstukken II 2020/21, 35830 IV, nr. 8) om demografische ontwikkelingen bij de hoogte van de vrije uitkering te betrekken.

Als het gaat om de motie van de leden Van den Berg en Wuite en de kamervraag van het lid White zijn er nog stappen te nemen als het gaat om het structureel maken van incidentele taken die structurele taken betreffen en/of het onderbrengen van bijzondere uitkeringen in de vrije uitkering.
Gaat om de motie van de leden Ceder en Van den Berg is er met de BBP-systematiek ruimte ontstaan om demografische groei op te vangen. Dit zal echter nog wel verder toelichting en uitwerking behoeven in samenwerking met het ministerie van Financien en de openbare lichamen.

Communicatie
In afstemming met uw woordvoerder en communicatie is reeds middels een persbericht en ook door uw contact met de openbare lichamen publiciteit gegeven aan deze belangrijke stap in de financiële verhoudingen met Caribisch Nederland. Wij zullen verder naar aanleiding van deze publicatie nadere communicatie genereren, door onder meer van infographics en berichten op social media.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Motivering
In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Brief Voorjaarsnota 2024 en onderzoek eilandelijke taken en middelen Caribisch Nederland aan de Tweede Kamer	
2	Brief Voorjaarsnota 2024 en onderzoek eilandelijke taken en middelen Caribisch Nederland aan Openbaar Lichaam Bonaire	
3	Brief Voorjaarsnota 2024 en onderzoek eilandelijke taken en middelen Caribisch Nederland	

	aan Openbaar Lichaam Sint Eustatius	
4	Brief Voorjaarsnota 2024 en onderzoek eilandelijke taken en middelen Caribisch Nederland aan Openbaar Lichaam Saba	